

رابطه اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان

(مقاله پژوهشی)

ابوالفضل رباطی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۳/۲۵

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین رابطه بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران انجام شد. روش پژوهش از نظر شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی از نوع همبستگی و از نظر هدف، کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل شهروندان بالای ۱۸ سال (۱۸ تا ۵۹ سال) ساکن در منطقه ۱۷ شهرداری تهران (که سابقه یک‌بار رانندگی دارند) است. حجم نمونه با توجه به جدول مورگان ۳۸۴ نفر برآورد شد و برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه اخلاق شهروندی صالحی (۱۳۹۱) دارای ۳۱ گویه و پرسش‌نامه رفتار ترافیکی محقق‌ساخته دارای ۱۸ گویه در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت است. روایی هر دو پرسش‌نامه از لحاظ صوری و محتوایی به تایید رسید. محاسبه پایایی پرسش‌نامه‌ها از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۱ و ۰/۸۴ به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های K-S و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد بین اخلاق شهروندی (حس نوع‌دوستی، مسئولیت‌پذیری، رعایت حقوق دیگران، نظم، زیست مسالمت‌آمیز) با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق شهروندی، رفتار ترافیکی، مسئولیت‌پذیری، نظم، زیست مسالمت‌آمیز.

۱. کارشناس ارشد مدیریت شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران،
robati.abolfazl1986@gmail.com

مقدمه

در جامعه مدرن و نیمه مدرن امروز، یکی از معضلات رو به رشدی که زندگی در جامعه شهری را دچار اختلال و بی‌نظمی کرده است، مربوط به مشکلات ترافیکی و رفتار شهروندان در این حوزه است. در واقع، زندگی در جامعه شهری، به سبب پیدایش مراکز مختلفی اعم از اداری، تجاری، مسکونی و غیره منجر به افزایش سفرهای درون‌شهری بی‌شماری برای هر یک از افراد جامعه شده و معضلی به نام ترافیک را با خود به همراه آورده است. بنابراین در جامعه شهری، شهروندان با پدیده‌ای به نام ترافیک سنگین روبه‌رو هستند که سه عامل انسان، محیط و وسیله نقلیه را در رابطه‌ای تنگاتنگ و پیچیده با یکدیگر قرار داده است (فکوهی، ۱۳۹۲). در مجموع می‌توان ترافیک را پدیده‌ای دانست که حاصل تعامل میان کنش‌های انسانی، طبیعت (محیط طبیعی) و ماشین (فناوری) است (افشارکهن و همکاران، ۱۳۹۱). از بین عوامل تاثیرگذار بر ترافیک، کنش‌های انسانی که به رفتار ترافیکی موسوم هستند، موضوعی است که به مهارت‌های فردی، توانایی‌های ادراکی و شناختی راننده گفته می‌شود و نشان می‌دهد که واکنش راننده در مقابل قوانین و هشدارهای راهنمایی و رانندگی چگونه است (ناتانن و سومالا^۱، ۲۰۱۴). رفتار ترافیکی بیان‌کننده میزان تبعیت یا عدم تبعیت اکثریت افراد جامعه از هنجارهای ترافیکی است (آقاجانی و دولت‌پور، ۱۳۹۱). مرور مطالعات حاکی از آن است که بخش قابل توجهی از تصادفات رانندگی در ایران (بیش از ۳۰ درصد تصادفات و نیز ۲۳ درصد تلفات رانندگی) مربوط به عامل انسانی و نشأت گرفته از رفتار ترافیکی شهروندان است (علوی و همکاران، ۱۳۹۴). در واقع، اعتقاد بر آن است که رفتار رانندگی ارتباط نزدیک با ایمنی ترافیک دارد (زیاقیو^۲، ۲۰۱۱). در مطالعه‌ای محققان بیان داشتند که رفتارهای ترافیکی در حوادث و تصادفات رانندگی نقش مهمی ایفا می‌کنند. به‌طور دقیق، رفتارهای ترافیکی ناخوشایند باعث ایجاد حوادث بیشتر می‌شود

¹ Näätänen & Summala

² Xiaoqi

و در مقابل، رفتارهای ترافیکی مثبت ایجاد محیط ترافیکی ایمن را ترویج می‌دهند (بیینگ^۱، ۲۰۱۸). امروزه ترافیک تبدیل به امری پیچیده شده است. ریشه‌های پیچیدگی بحث ترافیک از صنعتی شدن جوامع نشات می‌گیرد، به طوری که ارتقای استانداردهای زندگی تقریباً به همان میزان رشد شهرها باعث پیچیدگی امر ترافیک شده است. در واقع، گسترش شهرها موجب افزایش فاصله محل کار با محل زندگی شهروندان شده است؛ این امر نیاز به استفاده از وسایل حمل‌ونقل را بیشتر کرده است. از سوی دیگر، رشد مالکیت وسیله نقلیه نیز به این مقوله دامن زده و به بروز راه‌بندان و ترافیک در شبکه معابر شهری منجر شده است. خسارت ناشی از مشکلات ترافیک، موضوعی بسیار جدی در کشور ایران است که با یک حساب ساده می‌توان ارقام نجومی آن را با تقریب به دست آورد. علاوه بر این، بسیاری از این خسارت‌ها قابل محاسبه با معیارهای مادی نبوده و باید به گونه‌ای دیگر محاسبه شوند. افزایش بسیار خودرو در کشور و شماره‌گذاری روزانه صدها هزار اتومبیل، محفل حمل‌ونقل را وارد مرحله خطرناکی کرده است و در این میان، نقش شهرداری‌ها به عنوان سازمان‌دهنده اصلی کالبد شهر، مدیریت صحیح حمل‌ونقل شهری و بازساخت شهری در راستای کنترل ترافیک است. طبق گفته علی‌پور (۱۳۸۸) در کنار مدیریت صحیح حمل‌ونقل شهری، ویژگی‌های فردی افراد نیز می‌تواند در به وجود آمدن ترافیک دخیل باشند. اخلاق شهروندی یکی از این نمونه‌ها است. اخلاق شهروندی اگرچه امروز به همراه مفاهیم مدرن و در قالبی نو به مخاطبان عرضه می‌شود؛ اما اخلاق همیشه یک قلمروی مهم در زندگی اجتماعی و معرفتی هر فرد شناخته می‌شود و چه بسا حتی پیش از هر چیز یک وسیله تنظیم‌کننده در روابط اجتماعی انسان‌ها نیز تلقی شود، اخلاق در شکل اجتماعی‌اش یک ضرورت است. با توجه به اهمیت موضوع ترافیک در جامعه به عنوان یک واقعیت اجتماعی که ناشی از مسائل مختلف است، به نظر می‌رسد بخش بزرگی از مشکلات مربوط به رفتار ترافیکی ریشه در اخلاق شهروندان یک جامعه دارد و از

¹ Biying

آن جایی که ایجاد و نهادینه کردن اخلاق شهروندی ضرورتی اساسی برای موفقیت در یک جامعه ایده‌آل است، سوال محقق آن است که چه رابطه‌ای بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران وجود دارد؟

پیشینه و مبانی نظری

نتایج یافته‌های تطبیقی محققان نشان می‌دهد که باید از شیوه‌های فرهنگی در جهت جمع‌گرایی در رانندگی و جهت‌دهی کاربران ترافیکی به سمت احترام به هم‌نوع و توجه به خواست و انتظارات دیگران در قالب آموزش‌های عملی سود جست (دعاگویان، ۱۳۹۵). اخلاق شهروندی عبارت است از: وظایف و تعهداتی که هر شهروند در قالب رفتارهای اجتماعی نسبت به نهادهای اجتماعی و سایر شهروندان دارد (فکوهی، ۱۳۹۵). امروزه شهرنشینی به شکل غالب و قطعی زندگی انسان‌ها بدل شده است. وجود برخی از آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی- فرهنگی در شهرهای ما تا حدی بالاتر از استانداردهای جهانی است و این امر نه فقط اسباب ناراحتی و عدم آسایش شهروندان در کوتاه‌مدت است، بلکه می‌تواند در درازمدت بر روند توسعه عمومی کشور و حتی بر سیاست‌های کلان اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... نیز تأثیر منفی بر جای بگذارد. اهمیت اخلاق شهروندی به اندازه‌ای است که رابطه نزدیکی با جایگاه حاکمیت پیدا می‌کند و حتی برخی از کارشناسان بر این باورند که اگر در جامعه‌ای اخلاق شهروندان نهادینه نشده باشد، رابطه مردم و حاکمیت دچار تزلزل می‌شود (باقری، ۱۳۹۳). اساساً، یکی از مباحث مهم در جامعه‌شناسی معاصر، بحث شهروندی و به‌دنبال آن اخلاق شهروندی است. اخلاق شهروندی شامل ۵ مولفه (ویژگی): ۱- حس نوع‌دوستی (هم‌نوایی): به معنای علاقه به دیگران و کمک به آنها، محبت و خیرخواهی بی‌ریا است؛ ۲- مسئولیت‌پذیری: به معنای پاسخ‌گو بودن در برابر خودمان، کسی یا چیزی است؛ ۳- رعایت حقوق دیگران: به معنای احترام قائل بودن برای حق و حقوق دیگران در روابط و مناسبات اجتماعی است؛ ۴- نظم: به معنای آراستگی، انتظام و تحت قاعده بودن است؛

۵- زیست مسالمت‌آمیز: به معنای برقرار بودن صلح و صفا در میان آدمیان است. (صالحی، ۱۳۹۱)

در واقع اخلاق شهروندی، اصولی است که سبب رعایت حقوق فردی و اجتماعی و تکلیف نسبت به دیگران، پیروی از قوانین و مقررات اجتماعی، احساس مسئولیت نسبت به هم‌نوعان و ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی در همه صحنه‌های تلاش و فعالیت‌های گوناگون می‌شود، ملکه نفسانی و صفت پایدار شهروند را تشکیل می‌دهد. (غلامی‌نیا، ۱۳۸۸)

اخلاق غالباً به‌عنوان راهی برای قانون‌مند ساختن رفتار افراد در جوامع پنداشته شده است، اخلاق عکس‌العملی است نسبت به مشکل همکاری در میان افراد یا گروه‌های رقیب و هدفشان فرونشاندن نزاع‌هایی است که ممکن است در ظروف اجتماعی رخ بدهد. اخلاق به اصول و قواعدی از عمل متکی است که از وجاهت قانونی و عقلی که مورد تایید آحاد جامعه هستند برخوردار است. (فصیحی، ۱۳۸۷)

پژوهشی به منظور بررسی رابطه جو ترافیکی با رفتار راننده در بروز ترافیک، حوادث و تصادفات رانندگی در کشور چین انجام شده است. داده‌های مورد نیاز پژوهش با استفاده از یک بررسی برخط جمع‌آوری شده است. شرکت‌کنندگان ۸۸۷ راننده خودرو بودند که ۵۳۱ نفر مرد و ۳۵۶ نفر زن به پرسش‌نامه‌های پژوهش که مقیاس هدایت ترافیک TCS و مقیاس رفتار مثبت راننده PDDBS بوده است، پاسخ دادند. نتایج تجزیه و تحلیل نشان داده است که جو ترافیکی با رفتارهای غیراخلاقی رابطه منفی دارد و در عین حال، رفتار افراد تاثیر مثبت و مستقیمی بر وقوع ترافیک، حوادث و تصادفات رانندگی دارد (چو^۱، ۲۰۱۹). در پژوهشی به بررسی تاثیر شرایط ترافیکی پیچیده در رفتار انتخاب مسیر و استرس راننده در مناطق مسکونی پرداخته شده است. در مجموع ۶۰ راننده در این مطالعه شرکت کردند. نتایج نشان داده است که انتخاب مسیر جهت کوتاه‌تر شدن و در ترافیک قرار نگرفتن، توسط رانندگان عمدتاً با رفتار استرس‌گونه هنگام رانندگی همراه بوده است و

این امر به افزایش وضعیت ترافیک منجر شده است (رینگهند و ولراث^۱، ۲۰۱۹). در پژوهشی به بررسی رابطه بین شخصیت و رفتار ترافیکی در یک نمونه چینی پرداخته شده است. نتایج نشان داد که همبستگی قوی بین شخصیت رانندگان دارای روان رنجوری و مضطرب با رفتار ترافیکی وجود دارد (بیینگ^۲، ۲۰۱۸). در پژوهشی به بررسی ارتباط فضای ترافیکی با شخصیت راننده و رفتار رانندگی خطرناک پرداخته شده است. نمونه پژوهش را ۴۱۳ نفر از رانندگان چینی تشکیل دادند. ابزار پژوهش پرسشنامه بوده است. نتایج نشان داده است که فضای ترافیکی بر شخصیت افراد راننده تاثیرگذار است و منجر به بروز رفتارهای رانندگی خطرناک و تهاجمی از سوی آنها می‌شود (ژانگ^۳، ۲۰۱۸). پژوهشی با عنوان مشاهده رفتار ترافیکی و شدت درگیری‌ها در نیجریه با استفاده از تکنیک تداخل ترافیک انجام شده است. نتایج نشان داده است که جهت‌گیری ترافیک، زمان، سن، جنسیت و سرعت از عوامل مهمی برای شدت درگیری هستند که ترافیک‌های خیابانی و جاده‌ای را به وجود می‌آورند (یوزوندو^۴، ۲۰۱۸). پژوهشی با عنوان خصوصیات موتورسیکلت و رفتار ترافیکی شهری در شمال غنا: پیامدهای حوادث جاده‌ای، انجام شده است. این مطالعه به بررسی ویژگی‌های موتورسیکلت بر رفتار ترافیکی جاده‌ای و پیامدهای آن در حوادث ترافیکی جاده‌ای در غنا می‌پردازد. نتایج گزارش شده در این مطالعه براساس داده‌های جمع‌آوری شده از منابع مختلف از جمله پرسشنامه تصادفی برای موتورسیکلت‌ها و مصاحبه‌های ذی‌صلاح با مقامات موسسات ترافیک و ایمنی نشان داده است که سن، شغل و مالکیت موتورسیکلت به‌طور قابل توجهی با پوشیدن کلاه ایمنی مرتبط است. با این حال، سن با استفاده از مصرف الکل در موتورسواران رابطه معناداری داشته است. تعداد حوادث و تلفات جاده‌ها مربوط به رفتار ترافیکی موتورسیکلت‌ها است (داپیلا^۵، ۲۰۱۷).

-
1. Ringhand & Vollrath
 2. Biying
 3. Zhang
 4. Uzongdu
 5. Dapilah

با توجه به اهمیت موضوع ترافیک در جامعه به‌عنوان یک واقعیت اجتماعی که ناشی از مسائل مختلف است، به‌نظر می‌رسد بخش بزرگی از مشکلات مربوط به رفتار ترافیکی، ریشه در اخلاق شهروندان یک جامعه دارد و از آن‌جایی که ایجاد و نهادینه کردن اخلاق شهروندی ضرورتی اساسی برای موفقیت در یک جامعه ایده‌آل است، سوال محقق آن است که چه رابطه‌ای بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران وجود دارد؟

روش پژوهش

از نظر هدف، این پژوهش کاربردی است. روش انجام پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه شهروندان بالای ۱۸ سال (۱۸ تا ۵۹ سال) ساکن در منطقه ۱۷ شهرداری تهران (که سابقه یک‌بار رانندگی دارند) است که براساس استعلام صورت گرفته، تعداد کل شهروندان منطقه مذکور ۱۶۲۲۱۹ نفر گزارش شده است. حجم نمونه از طریق جدول تعیین حجم نمونه «مورگان» ۳۸۴ نفر برآورد شد که برای انتخاب این تعداد، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. از پرسش‌نامه به‌عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است که شرح آنها به‌صورت زیر است:

۱- پرسش‌نامه اخلاق شهروندی: هدف این پرسش‌نامه بررسی میزان رعایت اخلاق شهروندی است. این پرسش‌نامه که دارای ۳۱ گویه است، براساس ویژگی‌های اخلاق شهروندی که توسط صالحی (۱۳۹۱) مطرح شده و شامل ۵ ویژگی (مولفه) حس نوع‌دوستی (هم‌نوایی)، مسئولیت‌پذیری، رعایت حقوق دیگران، نظم، زیست مسالمت‌آمیز است. این پرسش‌نامه براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از خیلی زیاد تا خیلی کم) تنظیم شده است.

۲- پرسش‌نامه رفتار ترافیکی: هدف این پرسش‌نامه بررسی میزان عملکرد رانندگان در حین رانندگی است که نشان‌دهنده نوع رفتار ترافیکی آنها است. این پرسش‌نامه که دارای ۱۸ گویه است؛ به‌صورت کلی و براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از خیلی

زیاد تا خیلی کم) طراحی و تنظیم شده است. روایی هر دو پرسش‌نامه از نظر صوری و محتوایی تایید شده و برای بررسی پایایی ابزار پژوهش از روش آلفای کرونباخ استفاده شد؛ به این صورت که هر دو پرسش‌نامه تهیه شده روی یک نمونه ۳۰ نفری از جامعه آماری به صورت آزمایشی اجرا و نتایج آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به شرح جدول شماره ۱ مورد بررسی قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف (K-S)، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون با بهره‌گیری از نرم‌افزار آماری SPSS استفاده شد.

جدول شماره ۱- نتایج ضرایب پایایی پرسش‌نامه‌ها

مولفه	ضریب آلفای کرونباخ
حس نوع‌دوستی (هم‌نوایی)	۰/۷۳
مسئولیت‌پذیری	۰/۷۸
رعایت حقوق دیگران	۰/۷۲
نظم	۰/۷۵
زیست مسالمت‌آمیز	۰/۷۳
اخلاق شهروندی	۰/۸۱
رفتار ترافیکی	۰/۸۴

همان‌طور که در جدول شماره ۱ نتایج ضرایب و پایایی پرسش‌نامه‌ها مشاهده می‌شود: ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه‌های حس نوع‌دوستی (هم‌نوایی) برابر ۰/۷۳، مسئولیت‌پذیری برابر ۰/۷۸، رعایت حقوق دیگران برابر ۰/۷۲، نظم برابر ۰/۷۵، زیست مسالمت‌آمیز برابر ۰/۷۳، اخلاق شهروندی برابر ۰/۸۱ و رفتار ترافیکی برابر ۰/۸۴ است.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۲- نتایج آزمون K-S

نتیجه آزمون	کولموگروف اسمیرنوف Sig	K-S	مولفه
توزیع نرمال	۰/۹۸۳	۰/۰۶۲	حس نوع دوستی (هم‌نوایی)
توزیع نرمال	۰/۹۶۶	۰/۰۸۸	مسئولیت‌پذیری
توزیع نرمال	۰/۹۷۰	۰/۰۹۱	رعایت حقوق دیگران
توزیع نرمال	۰/۹۹۲	۰/۰۶۶	نظم
توزیع نرمال	۰/۹۶۳	۰/۰۹۹	زیست مسالمت‌آمیز
توزیع نرمال	۰/۹۶۷	۰/۰۹۰	اخلاق شهروندی
توزیع نرمال	۰/۹۸۵	۰/۰۷۱	رفتار ترافیکی

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، سطح معناداری‌های به‌دست آمده در آزمون کولموگروف اسمیرنوف (K-S) و تمام مولفه‌های تحقیق بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که داده‌های پژوهش از ویژگی نرمال بودن تبعیت می‌کنند و می‌بایست از آزمون‌های پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده کرد.

۱- فرضیه اصلی پژوهش: بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۳- خلاصه مدل رگرسیون بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی

ضریب تعیین	مجذور ضریب تعیین	ضریب اصلاح شده	خطای برآورد
۰/۷۹۹	۰/۶۳۸	۰/۶۳۷	۰/۳۱۲۰۰
وابسته: رفتار ترافیکی			

همان‌طور که در جدول ۳ نشان داده شده است، هم‌بستگی چندگانه بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی ۰/۷۹۹ است که این مقدار هم‌بستگی بالایی را بین متغیرها نشان می‌دهد. ضریب تعیین اصلاح شده نیز برابر با ۰/۶۳۷ است و این مقدار نشان می‌دهد که ۶۳/۷ درصد تغییرات رفتار ترافیکی از طریق اخلاق شهروندی قابل تبیین است.

۲- فرضیه فرعی اول پژوهش: بین حس نوع دوستی (هم‌نوایی) با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۴: نتایج ضریب هم‌بستگی پیرسون برای فرضیه ۱ پژوهش

مولفه	شاخص‌ها	رفتار ترافیکی
حس نوع دوستی (هم‌نوایی)	ضریب هم‌بستگی پیرسون	۰/۵۸۸
	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۳۸۴

یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که سطح معناداری محاسبه شده بین مولفه‌های حس نوع دوستی (هم‌نوایی) و رفتار ترافیکی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین حس نوع دوستی (هم‌نوایی) با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۸ است.

۳- فرضیه فرعی دوم پژوهش: بین مسئولیت‌پذیری با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۵- نتایج ضریب هم‌بستگی پیرسون برای فرضیه ۲ پژوهش

مولفه	شاخص‌ها	رفتار ترافیکی
مسئولیت‌پذیری	ضریب هم‌بستگی پیرسون	۰/۵۸۴
	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۳۸۴

یافته‌های جدول ۵ نشان می‌دهد که سطح معناداری محاسبه شده بین مولفه‌های مسئولیت‌پذیری و رفتار ترافیکی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین مسئولیت‌پذیری با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۴ است.

۴- فرضیه فرعی سوم پژوهش: بین رعایت حقوق دیگران با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۶- نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای فرضیه ۳ پژوهش

مولفه	شاخص‌ها	رفتار ترافیکی
	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۵۸۰
رعایت حقوق دیگران	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۳۸۴

یافته‌های جدول ۶ نشان می‌دهد که سطح معناداری محاسبه شده بین مولفه‌های رعایت حقوق دیگران و رفتار ترافیکی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین رعایت حقوق دیگران با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب همبستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۰ است.

۵- فرضیه فرعی چهارم پژوهش: بین نظم با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۷- نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای فرضیه ۴ پژوهش

مولفه	شاخص‌ها	رفتار ترافیکی
	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۵۶۶
نظم	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۳۸۴

یافته‌های جدول ۷ نشان می‌دهد که سطح معناداری محاسبه شده بین مولفه‌های نظم و رفتار ترافیکی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین نظم با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب همبستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۶۶ است.

۶- فرضیه فرعی پنجم پژوهش: بین زیست مسالمت‌آمیز با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۸- نتایج ضریب هم‌بستگی پیرسون برای فرضیه ۵ پژوهش

مولفه	شاخص‌ها	رفتار ترافیکی
	ضریب هم‌بستگی پیرسون	۰/۵۷۳
زیست مسالمت‌آمیز	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد	۳۸۴

یافته‌های جدول ۸ نشان می‌دهد که سطح معناداری محاسبه شده بین مولفه‌های زیست مسالمت‌آمیز و رفتار ترافیکی کوچک‌تر از ۰/۰۱ است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین زیست مسالمت‌آمیز با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۷۳ است.

جدول شماره ۹- آزمون F برای معناداری رگرسیون و رابطه خطی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجذوری میانگین	F	سطح معناداری
رگرسیون	۶۵/۵۳۲	۱	۶۵/۵۳۲		
باقیمانده	۳۷/۱۸۵	۳۸۲	۰/۰۹۷	۶۷۳/۲۱۱	۰/۰۰۰
کل	۱۰۲/۷۱۶	۳۸۳			

مستقل: اخلاق شهروندی
وابسته: رفتار ترافیکی

همان‌طور که در جدول شماره ۹ مشاهده می‌شود F محاسبه شده ۶۷۳/۲۱۱ با درجه آزادی ۳۸۳ بزرگ‌تر از مقدار بحرانی F است؛ در نتیجه با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۱۰- نتایج رگرسیون چندمتغیره

سطح معناداری	t	ضریب بنای استاندارد شده	مدل
۰/۰۰۰	۶/۴۱۷		ثابت
۰/۰۰۰	۲۵/۹۴۶	۰/۷۹۹	رفتار ترافیکی

مستقل: اخلاق شهروندی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به‌دست آمده از تحلیل فرضیه اول پژوهش از طریق آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد که بین حس نوع‌دوستی (هم‌نوایی) با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۸ است.

نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل فرضیه دوم پژوهش از طریق آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد که بین مسئولیت‌پذیری با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۴ است.

نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل فرضیه سوم پژوهش از طریق آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد که بین رعایت حقوق دیگران با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۸۰ است.

نتایج به‌دست آمده از تحلیل فرضیه چهارم پژوهش از طریق آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد که بین نظم با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۶۶ است.

نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل فرضیه پنجم پژوهش از طریق آزمون ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد که بین زیست مسالمت‌آمیز با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و میزان ضریب هم‌بستگی در رابطه به‌وجود آمده ۰/۵۷۳ است.

نتایج به دست آمده از تحلیل فرضیه اصلی پژوهش از طریق آزمون رگرسیون نشان داد که بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد و ۶۳/۷ درصد تغییرات رفتار ترافیکی از طریق اخلاق شهروندی قابل تبیین است.

پیشنهادها

- پیشنهاد می‌شود از طریق رسانه‌های دیداری و شنیداری، راه‌های کمک به شهروندان در وضعیت‌های اضطراری به آنها آموزش داده شود.
- پیشنهاد می‌شود با استفاده مناسب از تکنولوژی در امور شهری، نسبت به تشویق شهروندان به پرداخت عوارض شهری و جاده‌ای اقدام شود.
- پیشنهاد می‌شود از طریق خانواده و نظام آموزشی به واسطه کتب درسی و آموزش‌های پنهان، لزوم رعایت قوانین شهری و حقوق دیگران به شهروندان تاکید شود.
- پیشنهاد می‌شود فرهنگ مدیریت و استفاده بهینه از زمان به‌عنوان عنصر موثری که سبب می‌شود تا افراد در رفت و آمدهای خود وقت‌شناسی داشته باشند، مورد تاکید توجه نظام آموزشی و رسانه‌ها قرار گیرد.
- پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های رسانه‌ای، اهمیت رعایت احترام به شان، منزلت و کرامت انسانی همه انسان‌ها مورد تاکید قرار گیرد و برای افرادی که به فحاشی در خیابان می‌پردازند، مجازات قانونی در نظر گرفته شود.
- براساس نتایج فرضیه اصلی پژوهش که مشخص شد بین اخلاق شهروندی با رفتار ترافیکی شهروندان منطقه ۱۷ شهرداری تهران رابطه وجود دارد، پیشنهاد می‌شود:
 - مدیریت شهری، سمینارها و همایش‌های رایگانی را جهت آموزش اخلاق شهروندی و بایسته‌های رفتار ترافیکی برگزار کند.
 - تبلیغات مناسب و جذب‌کننده توسط انواع رسانه‌ها (اعم از دیداری و شنیداری) می‌تواند راه‌کار مناسبی جهت درونی‌سازی فرهنگ صحیح رفتار ترافیکی در جامعه باشد.

- با ایجاد طرح هم‌یاران ترافیک، به آموزش اخلاق شهروندی در بین تمامی شهروندان جامعه می‌تواند کمک شود.

- افراد پرخطر چه در حوزه رانندگی و چه در حوزه ایجاد ترافیک، توسط ابزارهای الکترونیکی هوشمند شناسایی شده و از تدابیر امنیتی مناسب در برخورد با آنها استفاده شود.

منابع

آقاجانی، نوشین؛ دولت‌پور، الهام. (۱۳۹۱). بررسی نقش آموزشی تلویزیون در اصلاح رفتار ترافیکی شهروندان تهرانی. فرهنگ ارتباطات، ۷، ۳۴-۱.

ارمه، گی. (۱۳۸۹). فرهنگ دموکراسی. ترجمه: مرتضی ثاقب‌فر، تهران: ققنوس.

اسماعیل‌زاده، حسن؛ کاشانی‌اصل، امیر؛ افضل‌گروه، زهرا؛ رویدل، جابر. (۱۳۹۶). ارزیابی راه‌کارهای مدیریتی و برنامه‌ریزی در کنترل ترافیک شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز). نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، ۲۱، ۶۲، ۲۰-۱.

افشارکهن، جواد؛ بلالی، اسماعیل؛ قدسی، محمدعلی. (۱۳۹۱). بررسی ابعاد اجتماعی مسئله کنترل ترافیک شهری (مورد مطالعه: مشهد). مطالعات شهری، ۲، ۴، ۹۰-۵۹.

باقری، لیلیا. (۱۳۹۳). بررسی اخلاق و حقوق شهروندی در جامعه و انتظار مردم از دولت (مطالعه موردی: شهر تهران). اخلاق زیستی، ۴، ۱۱، ۱۲۸-۹۵.

پورشمس، محمد. (۱۳۹۷). شناسایی ارزش‌های کاربران ترافیک در شهر یزد و ارتباط آن بر رفتار ترافیکی آنها (با تمرکز بر کاهش تلفات و حوادث رانندگی). طلوع بهداشت، ۲، ۱۷، ۹۳-۸۴.

خالدیان، هوشمند. (۱۳۹۴). بررسی رابطه اخلاق شهروندی و تاثیر آن بر ترافیک شهری (مطالعه موردی شهر همدان)، تهران: کنفرانس سالانه تحقیقات در مهندسی عمران، معماری و

شهرسازی و محیط زیست پایدار، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا.

دعاگویان، داود؛ امین‌سرخ، حوریه؛ رضایی، منیره. (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی شیوه‌های

فرهنگی اصلاح رفتار ترافیکی کاربران در کشورهای توسعه‌یافته و ارائه راه‌کارهای اجرایی برای ایران. مطالعات پژوهشی راهور، ۵، ۱۶، ۱۵۴-۱۱۷.

دلک‌آبادی، طاهره. (۱۳۹۶). تحلیل جامعه‌شناختی اخلاق شهروندی با تاکید بر ترافیک شهری، اولین کنفرانس بین‌المللی توسعه و ترویج علوم انسانی در جامعه، تهران: انجمن توسعه و ترویج

علوم و فنون بنیادین.

- شریفی، اصغر؛ اسلامی، فاطمه. (۱۳۹۰). چگونه شهروند قرن ۲۱ باشیم؟ (آموزه‌هایی برای زیستن اثربخش در هزاره سوم). تهران: فرهنگ سبز.
- صالحی، علیرضا؛ منافی، سمیه؛ حیدری، خدیجه. (۱۳۹۱). بررسی نقش شهرداری‌ها در کنترل ترافیک شهری (مطالعه موردی: شهر زنجان). دانش انتظامی زنجان، ۱، ۳، ۱-۲۴.
- علوی، سیدسلیمان؛ محمدی، محمدرضا؛ سوری، حمید. (۱۳۹۴). تعیین ویژگی‌های شناختی- رفتاری رانندگان اتوبوس و کامیون طی سوانح ترافیکی ۱۳۹۳-۱۳۹۲. مجله ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها، ۳، ۴، ۲۳۲-۲۲۳.
- غلامی‌نیا، عبدالحمید. (۱۳۸۸). تاثیر انسان‌شناسی بر اخلاق شهروندی. انسان‌پژوهی دینی، ۶، ۲۱، ۱۷۱-۱۶۱.
- فصیحی، امان‌الله. (۱۳۸۷). نیاز جامعه مدرن به دین؛ با تاکید بر حقوق و اخلاق. علوم سیاسی، ۴۲، ۱۰-۱.
- فکوهی، ناصر. (۱۳۹۲). فرهنگ و توسعه. تهران: فردوس.
- فکوهی، ناصر. (۱۳۹۵). انسان‌شناسی شهری. تهران: نی.
- Avaz, Zohreh. (2014). Sociological Study of the Influence of Citizen's Traffic Ethics on Driving Violations Case Study Tehran. *Journal of Traffic and Logistics Engineering*, 2, 1, 71-75.
- Biyang, Shen. (2018). The relationship between personalities and self-report positive driving behavior in a Chinese sample. *PLoS One*, 13, 1, 1-7.
- Näätänen, R.; Summala, H. (2014). *Road-User Behavior and Traffic Accidents*. Amsterdam, Netherlands: North Holland.
- Parker, D.; Reason, J.T.; Manstead, A.S.R.; Stradling, S.G. (2008). Driving errors, driving violations and accident involvement. *Ergonomics*, 38, 1036-1048.
- Xiaoqiu, Fan. (2011). Impact of Driving Behavior on the Traffic Safety of Highway Intersection. *Third International Conference on Measuring Technology and Mechatronics Automation*.
- Zhang, Qian. (2018). The traffic climate in China: The mediating effect of traffic safety climate between personality and dangerous driving behavior. *Accident Analysis & Prevention*, 113, 213-223.